

GOSPODAR-SKI LIST V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU
Cena inseratom po dogovoru
CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Most preko brezdna.

V četrtek, dne 15. novembra, je dopel v plačilo prvi obrok zaščiteneh kmetijskih dolgov v znesku 6 odstotkov prvotnega dolga, h kateremu se pribejejo vsi stroški in zapadle obresti, in sicer največ za tri leta nazaj. Odziv tej zakonito določeni dolžnosti se more smatrati kot merilo sedanjega gospodarskega stanja kmetijskega stanu. Vsak kmet, ki je le količkaj zmogel, je izpolnil svojo dolžnost, odnosno jo bo izpolnil do 15. decembra, ker si je v svesti, da se določena svota po 15. decembru lahko iztoži ter da lahko upnik požene toliko dolžnikove imovine na boben, da si poravna šestodstotni prvi obrok.

Kakor smo obveščeni, odziv iz kmetijskih vrst ni bil takšen, kakor bi bilo poželjno. V Vojvodini in Sremu, kjer prebivajo bolj premožni kmetje, je povprečno do 60% kmetov-dolžnikov plačalo prvi obrok. Pa tudi v tej pokrajini je odstotek po raznih krajih jako različen: dočim je prišlo v enem kraju 90%, v nekem baje celo 99% kmetov-dolžnikov plačat prvi obrok, jih je v drugih krajih prišlo po 30% in še manj. Kar se Slovenije tiče, smo obveščeni, da so se kmetje v velikem številu obrnili na denarne zavode s pismenimi ali ustmenimi prošnjami za odlog plačila. »Prosi Vas, počakajte«: to je refren vseh prošenj z obrazloženjem: »Sadje nima nobene cene«, »Lesu ne morem prodati«, »Ne dobim za živino niti toliko, da bi davke plačal« itd.

Te dni se je torej zopet pokazalo v vsej jasnosti, kje je tista os, ki se okoli nje vrti vprašanje gospodarskega položaja našega kmeta, in kje je treba nastaviti vzvod, da se kmet dvigne iz krize in stiske. To je, kakor smo že velikokrat poudarili v našem listu, vprašanje cen. Kmetijski pridelki so zadnja leta padali v ceni ter so sedaj padli v brezcenje. Dokler bo to stanje trajalo, bo trajala kriza kmetijstva. Veliko se danes govori o zaščiti kmetov. Razvoj razmer je pokazal, da je edino učinkovita zaščita: dvig cen kmetijskih pridelkov. To je tisti most, ki vodi preko brezdna sedanje gospodarske krize. Dokler se ne bodo cene dvignile, bo kmet v vedno večjih težavah, kako naj plačuje davke, dolgov ne bo mogel plačevati, niti kupovati izdelkov obrti in industrije. Iz vrst delavstva se čuje vedno glasnejši klic po ureditvi plač, ki naj bodo tolike, da bo mogel delavec s svojo družino vsaj skromno živeti. Iz kmetijskih vrst pa donijo glasovi: »Uredite cene našim pridelkom, da bodo plačani naše delo in lastni stroški, da bomo mogli izhajati, plačevati svoje obveznosti ter ku-

povati, kar izdelava obrt in industrija s pomočjo delavstva!«

To je edino prava pot, ki vodi do rešitve. To je tisti most, ki se po njem pride iz sedanje krize in stiske. To pot so nastopili ter ta most zgradili Čehi, ki delajo gospodarsko politiko z dejanji. — Čehoslovaška je uvedla letos, kakor smo že poročali, monopol za trgovino z žitom. Ustanovila se je monopolna družba, ki ima izključno pravico kupovati od domačega kmetovalca pridelano žito ter ga, kolikor je potrebno, uvažati iz inozemstva. Čehoslovaški kmetijski minister dr. Hodža je po prvih mesecih poslovanja te monopolne družbe izjavil, da je kmetijsko ministertvo z doseženimi uspehi povse zadovoljno. So še gotovi nedostatki v poslovanju, ki se bodo s posebnim zakonom odstranili. Glavni uspeh pa je dosežen: Kmetu so zaježene cene — brez ozira na cene na svetovnem trgu — postavno določene cene, ki so odmerjene tako, da kmet lahko izhaja ter da raste njegova kupna moč, kar bo prišlo v prid tudi industriji.

Dr. Hodža je tudi naglasil, da bi se morala delati agrarna politika v širšem okviru: agrarne (poljedelske) države bi morale med seboj skleniti blok (zvezo), ki bi ne smel biti samo na papirju, marveč bi moral stopiti v dejanstvo. Njegova naloga bi bila, da se sklenejo trgovinske pogodbe z Zahadno Evropo, kateri dolguje Srednja Evropa 1 milijard čehoslovaških kron (okoli 400 milijard dinarjev), ki jih ne more plačati. Zato bi morala več izvažati v Zahadno Evropo, zlasti žito. Zahadna Evropa bi mogla vse žitne preseške Srednje Evrope sprejeti in še bi ostala možnost uvoza prekomorskega žita. Takšen blok bi tudi industriji koristil, ker bi agrarne države mogle v večji meri kupovati industrijske izdelke kot se to dogaja sedaj. Čehoslovaška bo po sklenjenih pogodbah prevzela iz Jugoslavije 10.000 vagonov pšenice. S tem uvozom bo Čehoslovaška omogočila in olajšala izvoz svojih industrijskih izdelkov v Jugoslavijo.

Žitni monopol v Čehoslovaški je torej rodil dobre uspehe. Dobre izkušnje s tem monopolom je treba, tako je rekel minister dr. Hodža, prenesti tudi na druge panoge. Uvesti bo treba tudi monopol za prodajo živine, ki naj regulira (ureja) cene in produkcijo živine. Sedanji živinski sindikat (društvo) naj se že s 1. januarjem pretvori v monopolno družbo, ki naj bi imela nalogo in možnost urejati uvoz in izvoz živine, določati cene in dogon na tržišču. Tako

je Čehoslovaška, odnosno bo v najbližji bodočnosti zajamčila z zakonitimi ukrepi in primernimi gospodarskimi organizacijami glavnim kmetijskim pridelkom: žitu in živini, stalne in primerne cene, ki bodo dajale kmetom stalne dohodke, od katerih bodo tudi imeli veliko korist obrtniki, trgovci, industrija in delavci.

Otrok umrl vsled opeklin. V Pšati pri Ljubljani je ležal dveletni Tonček Avsec na domači peči pod odejo. Iz močno zakurjene peči so švigali plameni, vžgali odejo in otrok je dobil tako hude opekline, da jim je podlegel v ljubljanski bolnici.

Poln kozolec dvojniki pogorel. V noči od 20. do 21. nov. je pogorel poln kozolec dvojniki posestniku in županu GLOBEVNIKU v ŠKOCJANU na Kranjskem.

Zdravniški pregled pred ženitvijo. Zakon o zatiranju spolnih bolezni, ki ga je predložil in podpisal takratni minister za socialno politiko in narodno zdravje Ivan Pucelj ter ga je letos sprejel naš parlament, določa obvezni zdravniški pregled ženinov, preden se poročijo. K temu zakonu je sedanji minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Novak izdal pravilnik, ki predpisuje naslednje: Zdravniki v javni službi ne morejo pregledovati bolnikov v svojih zasebnih ordinacijah. Potrdila za sprejem v bolnišnico lahko izdajajo vse ustanove in zdravniki, ki imajo pravico do javnega pregleda. Zavarovalne ustanove lahko izdajajo taka potrdila samo svojim članom. Državne ali samoupravne ustanove, sreski in občinski zdravniki lahko izdajajo potrdila vsem ljudem ne glede na premoženjsko stanje s tem, da pregledajo siromašne brezplačno, druge pa za določeno takso. Za pregled plačajo premožnejši: za klinični pregled in zdravniško izpričevalo 20 Din, za mikroskopski pregled 5 Din, za serološki pregled 10 Din, na potrdilo pride kolek za 20 Din in 5 Din za prošnjo, da se potrdilo izda. O plačilu takse se izda potrdilo. Privatnim zdravnikom se plača za klinični pregled in zdravniško izpričevalo 60 Din, za mikroskopski in serološki pregled pa toliko, kolikor znaša taksa laboratorija, kjer je bil dotični pregledan. Če pregledujejo ljudi zdravniki sami, ne more presegati skupna taksa 100 Din. Siromašni ljudje imajo brezplačen pregled, če predložijo ubožna izpričevala.

Avstrijski begunci so nas zapustili. Letos proti koncu julija je bilo osnovano v Varaždinu v stari huzarski jahalnici taborišče za avstrijske hitlerjevce, ki so pribežali v našo državo po ponesrečenem puču v Avstriji. Ker ni bilo v Varaždinu dovolj prostora za vse pribežnike, so jih poslali 250 v Bjelovar, 180 v Slavonsko Požego, 340 je bilo pred kratkim prepeljanih v Lipik. V Varaždinu je ostalo še 1050. Vseh avstrijskih beguncev je bilo pri nas 1820 in med temi 120 žen in otrok. Dne 25. novembra se pa avstrijski begunci niso odpeljali nazaj v Avstrijo, ampak z vlakom na Sušak, kjer jih je sprejel parnik in jih je prepeljal v Nemčijo.

Bogat plen vlomilca. V soboto dne 24. novembra je dnesel drzen vlomilec v Mariboru v Mlinski ulici tkalškemu mojstru Stanku Kolužjaku 35 tisoč Din prihrankov.

Starši bodo trpeli radi izprijenih mladostnih uzmovičev. Mariborska policija je izsledila šest fantinov, ki so stari od 11 do 14 let. Mladostna družba je izvršila po Mariboru več drznih vlomov in tatvin. Prijeti so priznali, da so vlomili v pisarno Thomove tekstilne tovarne v Mlinski ulici ter v izložbeno okno Martiničeve trgovine v Einspelerjevi ulici. Po zaslišanju so bili mladostni nepridipravi izpuščeni in bodo pozvani radi povzročene škode na odgovornost njihovi starši.

Še v meglo zavít zločin. Na severni meji se je zgodil dne 20. novembra zločin, katerega bo bolj težko razvozljati, ker sta zločinec ter umorjeni v kraju krvavega dejanja povsem neznana in ni pravé sledi za nobenem. Omenjenega dne zvečer sta prišla dva krošnjarja s suho robo k posestniku v Gradšču št. 22 v župniji Gornja Sv. Kungota ter sta ga prosila za prenočišče. Posestnik je po daljšem oklevanju le privolil, da smeta prebiti noč na hlevu v krmu. Predno sta šla počivat, sta izročila oba potni izkaznici gospodarju, ki pa si ni zapomnil, kdo in odkod sta tujca. Drugo jutro je prišel eden po obe izkaznici z izgovorom, da se tovariš za hlevom umiva ter je poslal njega. Posestnik je izročil obe izkaznici, krošnjar je zginil in krog 11. ure dopoldne so pa našli drugega krošnjarja zaklanega na hlevu, žepa je imel preobrnjene in povsem izpraznjene. — Uganka je: ali je zaklal tovariš tovariša v prepiru, ali pa z roparskim namenom? O krvavi zagonetki se vršijo obširne poizvedbe.

Že prijet morilec. Zgoraj poročamo o umoru neznanega krošnjarja v Gradški pri Zgornji Sv. Kungoti. Morilca je prišla dne 24. novembra ljubljanska policija. Gre za Viktorja Juhanta iz Mlak v občini Komenda na Gorenjskem. Morilec je star 32 let, je bil že devetkrat predkaznovan radi tatvin in je odsedel zadnjo dveletno kazen letos dne 17. septembra. Umorjeni je 30letni krošnjar Stanko Hacin, doma s Križa pri Kamniku in pristojen v Komendo. Juhant je srečal sorojaka Hacin na cesti proti Rušam, kamor je porival ročni voziček, na katerem je imel krtače. Suhorobar je obljubil Hacinu 50 Din na teden, če mu bo pomagal 'iščati voziček. Na poti iz Ruš proti Sv.

Kungoti je opazil Juhant, da ima njegov tovariš 150 Din gotovine in radi te malenkosti ga je pri hočevanju pri posestniku Celcerju v Gradški ubil s sekiro in oropal. Po roparskem umoru se je Hacin odpeljal z vlakom v Ljubljano, kjer so ga prijeli.

Vlom v blagajno. V noči od 20. na 21. novembra je bilo vlomljeno v Framu v blagajno posojilnice in je zginilo 2000 D v gotovini. Vlomilec je prišel v posojilniške prostore skozi vežo. S ponarejenimi ključi je odprl vrata pisarne in se lotil blagajne, ki se je udala njegovi spretnosti. Po opravljenem poslu je zginil v noč po isti poti, po kateri se je prikradel.

Pobita do nezavesti. V bolnici v Ptujtu sta v skrajno opasnem stanju: 18letni Franc Čuš iz Stojncev in 22letni čevljarški pomočnik Ig. Klajnshek iz Hajdine. Prvega so napadli na cesti v noči fantje. S koli in noži so ga obdelali in ga pustili na mestu napada nezavestnega. Napadeni ima počeno lobanjo. Druga žrtev ponočnega divjaštva je obležala brez zavesti vsled poškodb na glavi.

Strah celjskih kolesarjev na varnem. Orožnikom v Konjicah je padel v roke Martin Podgoršek, 31letni delavec iz Kraberka pri Ločah v srezu Konjice. Omenjeni je bil poklicni tat koles, je vršil ta posel že eno leto in je bil njegov glavni delokrog v Celju, kjer je ukradel po lastnem priznanju 10 koles, od katerih so našli 9, le zadnje še manjka. Lastnike štirih koles so že ugotovili, ostale še bodo, ker so jim bila kolesa izmaknjena izpred celjskega splotja državne uprave. Prijetega tatu so prepeljali v Celje.

Samomor invalida. Pod Sv. Markom pri Trbovljah se je obesil 50letni invalid vdovec Anton Ručevce.

Triperesna vlomilska deteljica pred sodniki. Od 15. do 30. julija letos je bilo izvršeno v Kranju ter po okolici sedem vlomov, ki so vrgli vlomilcem skupno 12.130 Din. Vodja vlomilske tolpe je bil poklicni vlomilec Anton Anžur, ki je pobegnil dne 11. septembra iz zaporov v Ljubljani. Dne 10. septembra v noči so ga na njegovem domu obkolili orožniki in pozvali na prostovoljno predajo. Anžur je hotel pobegniti. Zadel ga je smrtna krogla iz žandarske puške. Anžur je imel tri pomagače, ki so bili v Ljubljani obsojeni dne 21. novembra. Gre za: Stanka Kunstelj, 22letnega brezposelnega delavca, ki je stražil pri vlomih zunaj in je dobil 1 leto in 2 meseca strogega zapora; Karla Kokalj, 25letnega brezposelnega delavca iz kamniške okolice, ki je bil obsojen na 2 leti in 6 mesecev robije; ter za Luka Špruk, ključavničarja iz Redice, ki bo sedel 10 mesecev v strogem zaporu.

Zasluzena kazen. Stanko Zupanc iz Zaloga pri Kamniku je vlomil letos septembra v Spodnjem Brniku in kmalu za tem v Vrhpoljah. Odnesele je na obeh krajih dragocenosti ter gotovine za Din 2300. Dne 20. novembra je bil obsojen v Ljubljani radi dvakratnega vloma na 2 leti ječe.

Obsodba radi umora očeta. Dne 27. 9. t. l. se je odigrala v Seču pri Čermošnjicah na Kočevskem pri Žabkarjevih nad vse žalostna družinska žaloigra.

Stari Žabkar je bil nasilnež, ki se je vedno zaganjal v svojo ženo, ki je bila prava mučenica vsled moževih surovosti in tolikokrat dejanskih napadov. Sin France je bil na materini strani in se je večkrat zavzel za ubogo revno napram očetu. Zgoraj omenjenega dne pa je sin očeta ustrelil in je stal pred novomeškimi sodniki radi očetomora dne 20. novembra. Sodišče je upoštevalo kot olajšavo sinovo miroljubnost, neoporečnost in očetovo nasilje in ga je obsodilo na devet let ječe.

Slovenska Krajina.

Prošnja. »Novine« so z dne 18. t. m. na prvi strani prinesle prošnjo na g. finančnega direktorja v Ljubljani. Prošnja je popolnoma upravičena in davkoplačevalci, ki so jo objavili v »Novinah«, prosijo samo ureditev davčnega vprašanja. Naša krajina je spadala preje pod madžarsko upravo, katere davčni predpisi so bili drugačni kakor v Avstriji. Pri odpisu davka so nastale vidne pomote. Vsekakor bo treba te pomote končno javno rešiti v zadovoljstvo davkoplačevalcev. Nujno je, da se uredi kataster za celo Slov. krajino. Res, najprimernejša rešitev te važne in pereče zadeve bi bila pač pobiranje davkov po obč. uradih, kakor je bilo to preje v navadi. Vsak davkoplačevalec naj bi dobil davčno knjizico, kjer bi bilo razvidno, koliko davka ima vsak davkoplačevalec predpisane letno. Na ta način bi se davčni upravi v Lendavi in v Soboti vidno razbremenili in bi se preiskale napake na licu mesta. Tak način pobiranja davkov bi bil cenejši, poleg tega bi pa davčne uprave imele mir pred navalom davkoplačevalcev na davčne uprave. Prošnja ni naperjena proti davčnim upravam v Lendavi in v Soboti, nihi proti katastrski upravi v Soboti, temveč se samo predočuje kot prošnja na g. fin. direktorja.

Sobota. Za uradnika X. položajne skupine kot kanclist pri tukajšnjem sreskem sodišču je imenovan dosedanji zvaničnik g. Marič Alojzij, naš domačin. Čestitamo!

Beltinci. Mnogo naših mladih ljudi je odšlo zadnja leta v Francijo, kjer se mučijo in delajo, samo da bi si zaslužili in prihranili kak dinar. Je pač težka pot to romanje v tujino, toda zaslužek je zaslužek, četudi so žalostni ob odhodu od doma. Zato nas je novica, ki je prispela iz Francije, globoko potrla. Umrla je namreč v Franciji pridna deklina Rozika Tivadar; komaj spomladi se je odpeljala na delo v tujino in že jo je pokosila nemila smrt. Naj ji bo lahka zemlja v daljni Franciji!

Lendava. 19. t. m. se je vršil pri nas živinski in kramarski sejem. Prignane je bilo srednje število živine in še te se je malo prodalo. Kramarji tudi niso mnogo tržili.

Vel. Polana. Kdor še ni videl velikega blata, naj pride k nam, pa ne v čevljih, temveč imeti mora visoke škornje. Nekaj neznosnega je pa na cesti proti Žižkom. Kaj če bi se pristojni činitelji malo pobrigali za te ceste?!

Bogojna. Dne 16. t. m. se je vršil pri nas živinski in kramarski sejem. Skupilo se je malo. Kmetje pač nimajo denarja in kupcev za živino skoraj ni bilo.

Ogenj in gašenje.

Letos je uničil požar japonsko mesto Hakodate, kar je bila ena največjih nesreč, ki je zadela človeštvo. Po uradni ugotovitvi je bilo pri tem požaru nad 1000 oseb ob življenje, nekaj tisoč pogrešanih in zopet več tisoč ranjenih. Streho je zgubilo 120.000 prebi-

valcev. Škoda znaša pol milijarde dinarjev. Ker je bilo malodane celotno mesto leseno, tudi škoda ni bila krita z zavarovanjem. Na tisoče bogatinom je bila čez noč usiljena — beraška palica.

Ognjeni korobač.

Požar mesta Hakodate je dal celemu svetu dober nauk. Pokazalo se je, da je ogenj kljub najbolj modernemu boju z njim sila, kateri človek ni kos. Čuditi se moramo, če pomislimo, koliko znamenitih javnih poslopij in preobljudenih mestnih okrajev je v zadnjem času upepelil ogenj. Na Angleškem so dognali, da znaša letna požarna škoda 10 milijonov dinarjev. Lansko leto so pometali londonski gasilci na goreče in od ognja ogrožene strehe 65 milijonov litrov vode.

Nov material, nov vzrok za požar.

Človek ne bo postal nikdar popolen gospodar nad plameni. Z iznajdbami vedno novih naprav ali aparatov za gašenje se pojavlja vedno nov način požarov, s katerim je treba resno računati. Pred leti je še bil pri hišah les najbolj izpostavljen požarni nesreči. Danes so hiše, pohištvo in tla prepleskana z lakastimi barvami, ki so bolj gorljive nego suhe treske. Večina modernih poslopij je opremljena z elektriko ter s plinom. V bližini stanovanjskih poslopij so navadno še avtomobilske garaže z zalogami bencina. Danes redkokedaj pogasijo ogenj z vsipavanjem vode nanj. Gasilec mora biti današnji učenjak. Znati mora, kako je treba gasiti olje, kemikalije, plin in od elektrike povzročeni ogenj.

Z zboljšanjem aparatov za gašenje so postali pa tudi ljudje veliko bolj — neprevidni!

*

Kaj je imel Kolumb od odkritja Amerike?

Novodoben raziskovalec neznanih pokrajin lahko računa s sigurnostjo, da bo bogato odškodovan za svoj trud in delo. V srednjeveških in sploh starih časih je bila usoda znamenitih odkriteljev čisto drugačna. Morali so se celo odreči zasluženi slavi za časa življenja in se zadovoljiti s prepričanjem, da bodo znali vsaj pozni potomci prav ceniti njihova dela. Ako vzamemo v pretrés denarne koristi, katere je imel največji odkritelj Kolumb od Amerike, se bomo čudili.

Zato, da je odkril Kolumb celi novi svet, v katerem živi danes na stotine milijonov belokožcev, je dobival mesečne plače 2000 Din. Ladijski kapitan v dobi Kolumba so prejemale letne plače 1400 Din.

Mesečni prejemki navadnega mornarja so znašali tedaj 200 Din. Oprema celotne Kolumbove ekspedicije je stala brez ladij 240.000 Din.

Prvo Kolumbovo potovanje v Ameriko je trajalo več nego sedem mesecev. Odplul je dne 3. avgusta 1492 in je pristal v novem svetu 4. marca 1493.

Po vrnitvi je zahteval, naj mu po-

vrnejo stroške, katere je imel med vožnjo in jih je sam plačal.

Konečni Kolumbov račun se je glasil na 350.000 Din.

Danes rabi potniška ladja desetkrat več denarja, da opravi Kolumbovo vožnjo v nekaj dneh. Najmlajši častnik na današnji potniški ladiji bi gledal presneto debelo, če bi mu ponudila paroplovna družba plačo odkritelja Amerike — Kolumba!

Bohova. Preteklo nedeljo je umrla, večkrat previdna s sv. zakramenti, najstarejša posestnica v Bohovi Marija Čiček, roj. Frangeš, doma iz Spodnje Polskave. Bila je v 82. letu. Nad 522 let je gospodinjila na Bohovi, kjer je doživela tudi svojo zlato poroko s še živečim enakostarim možem Štefanom. Velike trume znancev od blizu in daleč so jo prišle kropiti in jemati slovo od matere. Tudi pogreba, ki ga je vodil č. g. dekan Sagaj, se je poleg sorodnikov udeležilo lepo število faranov in domačih gasilcev, ki so nosili krasne vence in šopke zadnjih jesenskih rož. Hočki pevci so ji zapeli v slovo dve žalovstinki »Vigred« in »Blagor mu«. Njene zadnje besede na smrtni postelji so bile: »Kdor svoje dolžnosti izpolni, lahko spi.« Dobra mamica, počivaj po dolgoletnem delu in trpljenju v blaženem pokoju in miru!

Ptujska gora. Dne 17. t. m. je zažgala zlobna požgalčeva roka klet in prešo spostovane in uglednega posestnika na Ptujski gori g. Franca Sagadina. Vrli, šele pred dvema mesecema ustanovljeni požarni brambi na Ptujski gori, ki je bila s svojim vnetim in požrtvovalnim predsednikom g. Mesaričem, čeravno ponoči, takoj na licu četrte ure oddaljenega mesta, se je zahvaliti, da je ves spodnji del lesene stavbe s prešo še ostal ter da se je rešilo iz lesenih prostorov prav vse vino, jabolčnica, vsa posoda, sadni mlin in sploh vse, kar je bilo v kleti, v skupni vrednosti nad 12.000 Din. Naši vse hvale in časti vredni gasilci so torej po takem svojo prvo skušnjo prestali z izvrstnim in odličnim uspehom ter so že takoj prvič pokazali, kaj je vredna dobra, agilna požarna bramba, četudi še brez brizgalne. Priserčna hvala pa gre seveda tudi našim marljivim, neutrudljivim ptujskogorskim gg. orožnikom, ki so v tako lepi slogi s požarno brambo omejili požar, tembolj, ker je bil pogorelec zavarovan le za borih 2000 Din. Novoustanovljeni, podpore potrebni in mladi požarni brambi na Ptujski gori pa iz srca častitamo na tako lepem prvem uspehu ter želimo, da bi se našlo veliko blagodušnih dobrotnikov, ki bi to novo prepotrebno društvo v našem staroslavnem trgu z vso vnemo in močjo podprli ter tako omogočili, da bi si zamoglo to prekorigo društvo čimprej nabaviti tudi potrebno brizgalno. Bog pomozil!

Mala Nedelja. Žalostno so zapeli zvonovi v zvoniku farne cerkve, ko je šla po vsej župniji in tudi izven nje prav tužna vest, da starega očanca Mikla ni več med živimi. Umrl je mož, res korenjak od pete do glave, namreč korenjak v pravem krščanskem smislu. Ni ga več med nami dobrega očeta Mikla Jurija, bivšega kmeta iz Drakovc; v visoki starosti 78 let se je na posledicah hribe poslovlil iz te solzne doline

in sicer malo pred smrtjo previden s tolažili sv. vere. Mož zasluži, da se mu postavi tudi v »Slovenskem gospodarju« škrōmen spomin, saj mu je bil dolga leta do svoje visoke starosti zvest prijatelj in marljiv bralec. Samo dobre knjige in časopisi so našli prostor v njegovi vzorni krščanski hiši. V svoji družini, kjer sta imela z ženo Lizo devet otrok, je vladala prava vzajemnost in medsebojna ljubezen. Peterim še živečim otrokom je poleg krščanske vzgoje preskrbel prav lepe domove. Hčer Antonijo je celo šolal za poštno uradnico in je sedaj so-proga uglednega trgovca g. Jakoba Čuček pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah. V njegovi hiši so našli sromaki in reveži pravo umevanje in tudi dejansko pomoč. Da je bil pravi vzor kristjan in mož, svedoči, ker je dal predlanskim v spomin 1900letnice Zveličarjeve smrti zgraditi v bližini doma v Drakovcih prav lično kapelico. Poseben častilec je bil Marije Pomočnice in sv. Klementa Hofbauer iz Dunaja, čigar kipa je dal postaviti tudi v kapelico. Dnevno po ure in ure je pokojni premolil v kapeli; poleti sedeč na stopnicah, v hladnem vremenu pa si je dal postaviti stol noter v kapelico. Veliko je blagopokojni Mikl skušal v življenju. Daleč po vsej okolici in Slovenski Štajerski je bil poznan kot pošten in soliden živinotržec in trgovec z vinom; čestokrat je izvažal živino celo v Švico in v druge daljne kraje. Tudi za splošen dobrobit domačega kraja je mnogo dobrega storil. O tem priča zvrno 12letno županovanje; d 12letno odborništvo občine, raznih organizacij in tudi cerkveno-konkurenčnega odbora. Na lastno spodbudo, zlasti pa večinoma po njegovi pobudi in intervenciji je pri bivšem c. kr. namestništvu v Gradcu dosegel, da se je zgradila tudi pod njegovim vodstvom krasna lepa cesta iz Bučkovec k farni cerkvi Male Nedelje. G. inž. Ljupša mu je v imenu občine zaklical v poslovilnem govoru ob odprtem grobu: »Ime Mikl bo z zlatimi črkami zapisano v domači občinski kroniki.« Veselo je bilo v njegovi družbi, saj je bil vedno vedrega značaja, vedno dostopen za šaljivo besedo. Pred dvema letoma je obhajal prav slovesno s še živečo dobro in skrbno ženo Lizo v krogu vseh svojih otrok in vnukov zlato poroko. Kako je bil vsesplošno priljubljen, je pričal izredno lep pogreb v nedeljo dne 18. novembra. S štirimi konji so peljali mrtvaški voz s krsto pokojnega Jurija k cerkvi k pozni sv. maši. Po sv. opravilu pa se je nato razvil velik pogrebni spreved na pokopališče, kakršnih že dolgo ni bilo pri Mali Nedelji. Naj mu ljubi Jezus na prošnjo Marije Pomočnice in sv. Klementa da večno plačilo pri sebi v nebesih! Vsem žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Šmartno ob Paki. Pri nas je bilo veliko pričakovanja v zadnjih tednih. Pričakovalo se je, da bo začela voda teči nazaj proti bregu. Nekdo je bil pri nas, ki je vedel to naprej povedati. Sedaj je prišel čas, da bi se moralo gotovo zgoditi, če je bilo prav napovedano. Ako je imel kdo to upanje, je hudo prevaran. Naj gleda vodo, kakor dolgo hoče in z jezo, kolikor je ima, voda noče nazaj, naj bi tudi hudo bilo komu. Ko bi jeziki vodo obračali, bi šlo hitro. Veliko moči bi že moral imeti, kdor bi jo hotel samo zaustaviti; za nekaj časa to že gre, za vedno je ne more zadrževati največji jez. Da bi vodo obrnil, takega močnjaka nimamo pri nas. Kam bi ž njo in kaj bi bilo iz nas! Tako pa ni nič hudega in ni to nikomur v žalost kot onemu, ki bi vodo rad obračal. Kakor pravica, ima tudi voda svojo pot, ki gre od zgoraj navzdol.

*

Miklavž prihaja . . .

Živo se spominjam tih, blažene radosti, ki mi jo je prinašal v mojih detinskih letih sveti Miklavž. Koliko hrepenenja, upanja in nape tega pričakovanja se je nabralo tedaj v verni otroški duši! In potem veselje nad darovi! Popisati se pač ne da.

Danes gledam isto pri drugih. Že tedne, celo mesece preje slišim razgovore, česa si žele otroci in opažam nestrpno pričakovanje, kaj jim prinese dobri svetnik.

Nehote mi obstoji pred očmi vprašanje: Se li bodo vaše tih želje, drobni moji malčki, res izpolnile? Niste še čuli, da je tudi v nebesih kriza in da jo celo sv. Miklavž občuti? Žalostni bi obstrmeli. Preveč globoko v srce se je razraslo otroško hrepenenje.

Vsaka mati se pomudi pri tem vprašanju, kaj je ni, ki ne bi želela svojemu otroku pripraviti veselje. O, koliko bi žrtvovala zanj! Pa kaj, ko je še toliko neprimerno bolj potrebna, za življenje nujnega, čemur se ne more odpovedati! Težko pa je materi ob otrokovem razočaranju, da se bo njega radodarni svetnik letos komaj spomnil. V otroški duši se hitro pojavi jasnost: Kako to? Kaj ni prav tako priden, kot je oni? Ali ima še sv. Miklavž rajši tiste, ki imajo vsega dovolj?

Taka in podobna vprašanja se vsiljujejo ljubemu otroku še lažje, ker nastopa Miklavž sedaj tudi po podeželskih društvenih odrih. In ko deli darove, mislijo otroci, da ni pravičen. »Tistim, ki imajo že itak vsega dovolj, daje in daje, nas revnih, ki bi tudi radi vzeli, pa se tako malo spominja!« Nemi in žalostni sede na godovni dan Miklavžev v šolskih klopih in prisluškujejo onim srečnežem, ki so bili obdarjeni.

Mati, če vidiš, da ne moreš nuditi svojemu otroku veselja nad Miklavževimi dobrinami, kakor ga morejo nuditi mnoge druge, je boljše, da mu lepo poveš, kako je s to stvarjo. Verjemi, da mu bo lažje, kot pa če se naseli v njem bridko občutje, da še celo dobri sveti Miklavž loči bogatino od revežev.

Z malenkostnim praktičnim darilcem nadomesti praznoto in otrok bo v tvoji skrbeči ljubezni pozabil na vse druge.

Par misli za božič.

Sveti božič, praznik miru in ljubezni, se bliža. To so dnevi, povsem drugačni od vseh drugih v letu. Tedaj pozabimo na delo in trpljenje in se združimo v blaženem občutju, da smo vsi ena družina.

Družinski praznik je božič. Nikoli družina tako močno ne občuti vezi skupnosti, kot v teh dneh.

Otroci se vračajo. Hčerka je dospela iz mesta, kjer služi, sin študent se je prišel odpočit in še drugi. Dom je objel in združil vso ljubljeno družinico, da se bo ob veliki materini in očetovi ljubezni ogrela in odpočila duševno in telesno.

Veliko bolj kot kedaj prej se mora danes žena in mati zavedati, da je ona tista vez, ki živo veže člane družine med seboj. Priveže naj prav v teh svetih dneh, ko so duše tako mehke in dovzetne, zlasti otroke na rodni dom. Saj se posveča dostikrat današnja mladina vse preveč javnosti, društvom in gostilnam. Dom

ji je preozek in premalo zabaven. A tako se razdira družina in z družino propada narod!

Draga žena in mati, z ljubeznijo in mehko skrbnostjo, katere si vajena, prikleni nase in na dom svoje drage! Pripravi jim dom čim prijetnejši in vabljujejši! Vem, vse leži na tvojih ramah! A če zmoreš toliko, dodeni še tisto, kar je najvažnejše: Bodi svečenica našega domovanja!

Tvoja ljubeča in prijazna beseda bo kakor božična lučka svetila vsem tvojim. Ne veš, kako močno pogrešajo otroci, ki se bore z življenjem zunaj doma, tople in iskrene besede, odkritega smehljaja! Daj jim tega in našla boš globoko zahvalo!

Pripravi dom za svečane praznike! Čista in bela hiša, prazniško urejena, jaslice in lučka v kotu govore o tvoji skrbi in tvojem delu. Vse to vidi tvoja družina. In če skušaš v teh dneh tudi njenim žolodcem z nekoliko boljše jedjo pokazati, da so prazniki, boš s tem gotovo povečala dobro voljo. V teh težkih časih res marsikatera gospodinja ne more svoji družini pripraviti kosila, kakor bi želela. Pa naj skuša na drug način najti nadomestila. Vsaka, še tako preprosta jed, je okusnejša in mikavnejša, če je servirana v čisti, lepi posodi na pregrnjeni mizi. Vse bolj prazniško izgleda. In vendar je to tako zelo enostavno.

Zato bo skrbela naša gospodinja, da bo v teh prelepih božičnih dneh svoji družini ne samo boljše, temveč tudi lepše postregla.

S takimi drobnimi dejanji privežeš družino na dom, da bo rada ostajala v domačem krogu in se v njem srečno počutila. Želim ti mnogo uspeha in tvojemu delu blagoslova!

Soljenje in prekajevanje svinjskega mesa.

Velike važnosti je soljenje in prekajevanje svinjskega mesa, ker ne sme biti preveč in tudi ne premalo slano ali presušeno. Kad, v katero vlagamo, mora biti snažna.

Za enega prašiča (50 kg mesa) pripravi 1 kg soli, 3 dkg solitra, par strokov česna, nekaj brinja in celega popra. S to zmesjo dobro pdrgni kose mesa in jih tesno vlož v kad, ki jo postavi 1 teden na hladno. Med tem meso preloži, da pridejo spodnji kosi na vrh. Nato ga pokrij z deskami in obloži s kamenjem. Pripravi razsol: za 20 l vode vzemi 3 kg soli in 5 dkg sladkorja. To prevri, ohladi in vlij na meso, da ga pokrije. Vsak teden meso obrni. Čez 14 dni obesi manjše kose v dim, večje pa še obrni in jih pusti obtežene še dva do tri tedne.

Predno obesi meso v dim, pusti, da se odteče, nato ga obriši s čedno krpo.

Paziti je treba, da ne pride preveč ali preveč dim do mesa. Kjer se mogo kuri, moramo meso preje odstraniti. Pri srednji vročini zadostuje za majhne kose 2 tedna, za večje 4—5 tednov. Klobase, ki jih nameravamo kmalu porabiti, sušimo samo dva dni. Če jih pa hočemo hraniti do poletja, jih pustimo 4—5 dni.

Posušeno meso obesimo na suh in zračen prostor, da ne pride zraven mrčes. Priporočljive so omare z gosto žično mrežo.

Kuhinja.

Krvave klobase z rižem ali s kašo.

Skuhaj samo napol 2 kg riža ali kaše in stresi na rešeto, da se ohladi. Posebej skuhaj pol glave, pljuča, srce, vranico in špehove kože. Kuhano zmelji, stresi v riž in zabeli s sesekano scvrto mastjo, ki se jo porezala s črev. Masti dodaj žlico drobno zrezane čebule. Prideni majaronovih plev, seseklanega petršilja, glavo

česna, popra, stolčenega lorberjevega lista, 1 in pol l precejene krvi, primerno osoli in zmešaj. Če je potrebno, prideni še juhe, v kateri si kuhala svinjsko glavo. S to zmesjo nadevaj čreva. Klobase kuhaj 10 minut v vreli vodi. Kuhane oblij z vodo. Če pa hočeš, da ti pri pečenju ne razpokajo, jih namoči v mrzlem mleku. Položi jih na desko, da se posuše in ohladi.

Jetrne klobase.

Skuhaj prašičja jetra in kos glave. To dobro zmelji in prideni 1 kg napol kuhanega riža, na masti pražene čebule, popra, majaronovih plev in česna. To osoli in prilij juhe, v kateri si kuhala glavo, dobro zmešaj in nadevaj čreva in kuhaj kakor riževe klobase. Črev ne smeš preveč napolniti, da ti ne popokajo.

Mesene klobase.

Ohlajeno svinjsko meso sesekljaj in osoli (na 1 kg mesa 3 dkg soli). Popraj in dodaj nekoliko solitra (na 10 kg mesa 1 dkg solitra). Precedi na meso mrzle vode, v kateri si namakala par strokov stolčenega česna. To z rokami dobro premešaj in načlaji v tenka čreva ter daj v dim.

Če misliš klobase dati v mast, jih pusti v dimu 1—2 dni. Nato jih dobro zbrisi in položi v posodo, kjer je za dva prsta masti, na katero položi klobase drugo poleg druge. Vlij nanje raztopljeno, a ohlajeno mast, da so klobase pokrite, da ne more zrak do njih.

Dobra orehova ali lešnikova potica.

V skodelico daj kozarec toplega mleka, žličico sladkorja in 3 dkg kvasa. Zmešaj in postavi na stran, da shaja.

Nato zmešaj 1 liter toplega mleka, 2 žlici sladkorja, eno osminko kg surovega masla, 1 žličko soli in poldrugi kg moke. Premešaj, prideni shajani kvas in 3 rumenjake. Nato dobro stopaj, da je testo gladko. Dodaj še 1 žlico masti in še dobro stepi, potresi z moko, pokrij in postavi na gorko, da shaja.

Namaži s sledečim nadevom: 1 liter orehovitih jedrc polij z četrt litrom vrelega mleka, premešaj pest krušnih drobtin in pusti shladiti. Naribaj limoninih olupkov, zmletih žbic in cimeta, dodaj par žlic smetane ali surovega masla, 6 žlic sladkorja in sneg treh beljakov. To dobro zmešaj in namaži testo. Posuj povrhu z četrt litrom zmletimi orehi.

Keksi.

Zgneti testo iz pol kg moke, 12 dkg surovega masla, 3 žlice kisle smetane, 2 jajci, četrt kg sladkorja, naribane limonine lupine, vanilijinega sladkorja ter pol žličice jedilne sode. To dobro zgneti ter pusti pol do ene ure počivati. Nato zvaljaj in izreži različne oblike. Peci v ne prevroči pečici, da zarumene.

Praktični nasveti.

Volnene rokavice peri v mlačni vodi,

ker vroča volni škoduje, v mrzli pa se uskočijo. Prideni vodi nekoliko salmijaka. Ne suši jih na vrvi, nego jih zavij med dve krpi in jih deni na toplo.

Pri sušenju pozimi perilo rado zmrzne.

Prideni vodi, v kateri izplakuješ, malo soli.

Zamrzlo šipo odtajaš s krpo,

ki jo pomakaš v toplo vodo, kamor si vrgla soli ali pa galuna. Nato obrišeš šipo s suho krpo.

Jajca, ki so zmrznila,

odtajaš, če jih deneš za eno uro v svežo vodo, ki si ji pridejala pest soli.

Zmrzla jabolka položi v mrzlo vodo,

da jih pokrije. Ko se pokaže na njih ledena skorja, vodo odlij, obriši skorjo in posuši jabolka v gorki sobi.